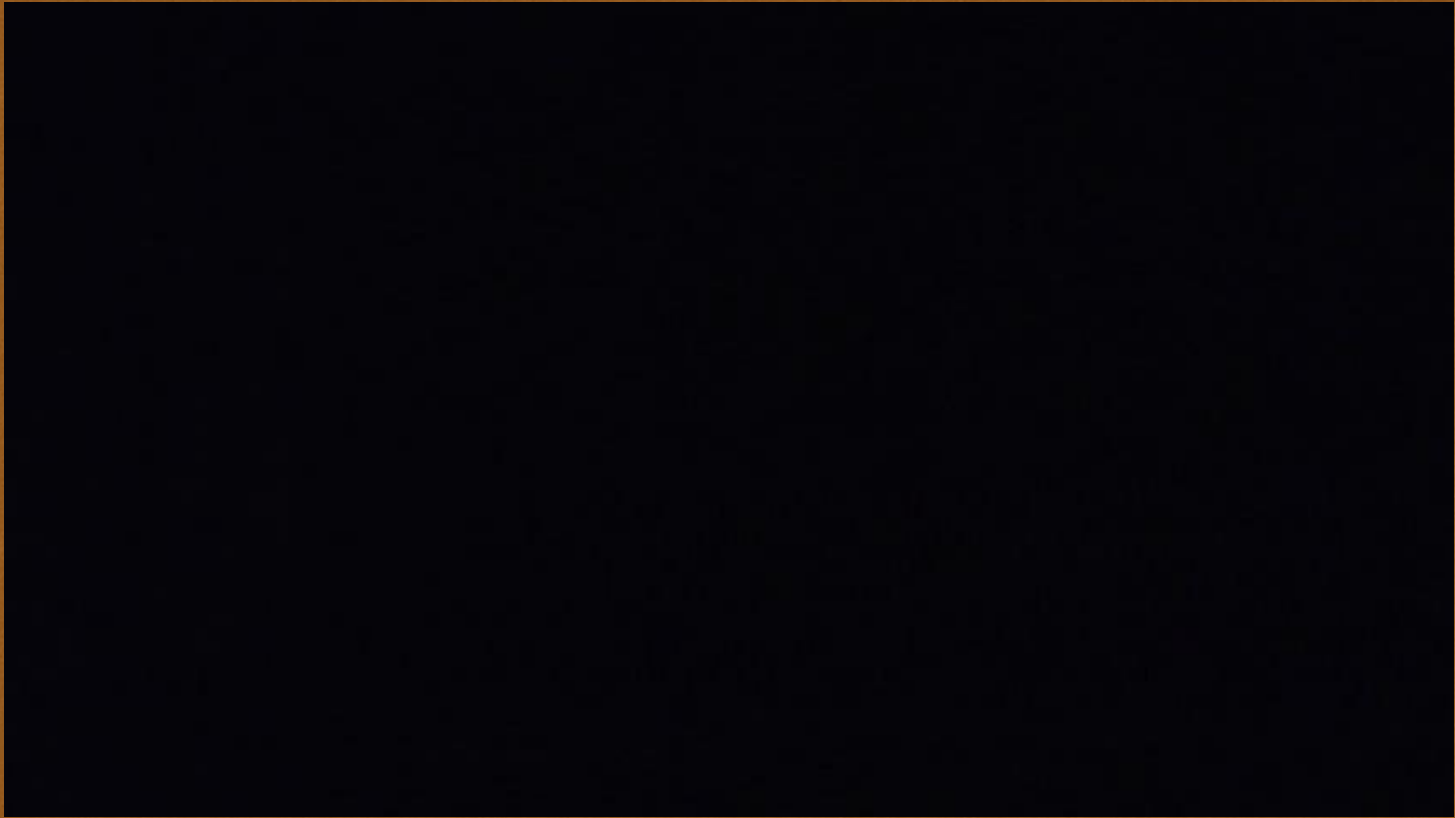

КУЛЬТУРА 11

Лекція #8:

**УКРАЇНСЬКА
МУЗИКА ПЕРШОЇ
ПОЛОВИНИ
XX СТ.**

- ❖ ХХ століття, приносить із собою, не лиш революційні політичні, економічні та соціальні зміни, але музика і композитори захоплені цими ідеями творили українську музику світового рівня.
- ❖ В українську музику, вкладають модерні течії, як і народні традиції української пісні.
- ❖ Найкращим зразком цих впливів знаходяться у творчості Ігоря Стравінського, який народжений на Волині, і в якого творах знаходяться ідеї та впливи українських народних мотивів, міфів та легенд.

- Балет Ігоря Стравінського «*Весна священна*», Харківського Народного Академічного театру опери і балету ім. М. Лисенка.

- ❖ Проте, по нині Стравінського вважають «російським» композитором.
- ❖ На превеликий жаль інші українські композитори 10-тих, 20-тих і 30-тих років 20го століття не могли здобути такої світової слави, через заборони та переслідування царської, а опісля комуністичної влади.

- ❖ Інші українські композитори теж проявляли високі досягнення – велика скількіст різноманітних творів, жанрів, стилів.
- ❖ Ці прояви індивідуальності, були швидко відохочені комуністичною владою, яка бачила загрозу в з'єднанні української музики із світовою.
- ❖ Спершу, вбито Леонтовича в 1921 р.
- ❖ Стеценка і Степового переслудівали.
- ❖ Кошиць та інші виїхали в Америку, і не повернувся в Україну.

- ❖ Інші до кінця 20-тих і протягом 30-тих років мусіли творити музику про-комуністичної пропаганди і «Соц-Реалізму» - тобто музику зрозумілу для всего населення.
- ❖ Хоча уряд творив музичні школи, будував театри, оперні і концертні зали, сувора контролю над композиціями, темами і мовою (російською), стримували багатьох від експериментації.
- ❖ Дозволена лиш «народна» або революційна українська музика на призначені теми.

- ❖ Не зважаючи на суворі обмеження комуністичного режиму, все ж таки багато композиторів знаходило спосіб обходити заборони та переслідування, і творити нову українську музику..
- ❖ Як і в минулому, писали композиції на твори Шевченка, Франка та інших «революційних» поетів та письменників.
- ❖ Що зникло в радянській музиці, це релігійні твори.
- ❖ Між найвизначнішими:

ЛЕВ РЕВУЦЬКИЙ

(1889-1977)

- ❖ Один із найвизначніших українських модерних композиторів, знаний за композиції великих музичних форм – соната для фортепіано, дві симфонії.
- ❖ Він теж знаний за хорові кантати, вокально-симфонічні твори, сольоспіви для голосу і оркестру, як і музику на камерні ансамблі, фортепіано, фортепіано із оркестрою, для хору і фортепіана, як і понад 120 обробок народних пісень.
- ❖ Особливо важливою, була його Симфонія No.2, написана в 1927 р.

- Л.Ревуцкий-симфония №2,
виконує Хмельницька філгармонія.

- ❖ Лев Ревуцький творчо розвинув методи Лисенка й Леонтовича, які полягали у нерозривному злитті музичного фольклору з досягненнями модерних формів музики.
- ❖ Глибоко пов'язаний з українським фольклором, Ревуцький заповняв свої композиції індивідуалізмом і життям.
- ❖ Суворо скритикований за свої композиції в 1934 р., Ревуцький здебільша перестав писати музику, і решту життя займався професором музики, музичної теорії та історії музики.

- *Козачок. Л.Ревуцький*
- Духовий оркестр Чернігівського музичного училища ім. Л.М.Ревуцького.

БОРИС ЛЯТОШИНСЬКИЙ (1895-1968)

- ❖ Талановито обдарований композитор, Лятошинський своїми композиціями обхопив майже усі ділянки музики.
- ❖ Один із піонерів модерного напрямку в українській музиці, в його творах знаходиться помітний вплив нових ідей та течій які в 20тих роках виринули в європейській музиці.
- ❖ Під впливом Бартока, Лисенка, Дебюсі, Шонберґа, Стравінського, Берґа, та інших, Лятошинський створював морено-унікальну українську музику.

- Борис Лятошинський, "Золотий Обруч". Фрагмент опери.

❖ Серед його творів були:

опери,

симфонії,

музика для хорів з оркестрою,

музика для фортепіано з оркестрою,

камерно-інструментальні ансамблі,

романси,

музика для хорів,

обробки народних пісень,

музика для театру і кіно,

інструментування творів інших

композиторів

- *«Мелодия»*, Борис Лятошинський, виконує Христина Кульчинська.

ВИКТОР КОСЕНКО
(1896-1938)

- ❖ Хоча відомий за низку творів для фортепіяна (етюди, прелюдії, сонати, циклі у формі старовинних танців, і так далі), Косенка композиції теж включають музику для квіртетів, симфонічної орхестри, скрипки, хорів, обробки народних пісень, пісні на слова українських та чужоземних поетів...
- ❖ Представник школи нео-класиків, він менше використовував фольклорну спадщину української пісні в своїх творах.

➤ *«Героїчна увертюра для симфонічного оркестру (1932)», фрагмент. В. Косенко, Львівська фільгармонія.*

- ❖ Цей колектив, на той момент найкращий в Україні, засобами мистецтва інформував світ про боротьбу українського народу за незалежність.
- ❖ Підчас цієї подорожі, Кошиць представив світові композицію молодого композитора, Миколи Леонтовича – *«Щедрик»*.
- ❖ Після падіння УНР в 1919 Кошиць уже не зміг повернутися з хором до України і переїхав перше в Нью Йорк, а опісля до Вінніпегу.

ПИЛИП КОЗИЦЬКИЙ
(1893-1960)

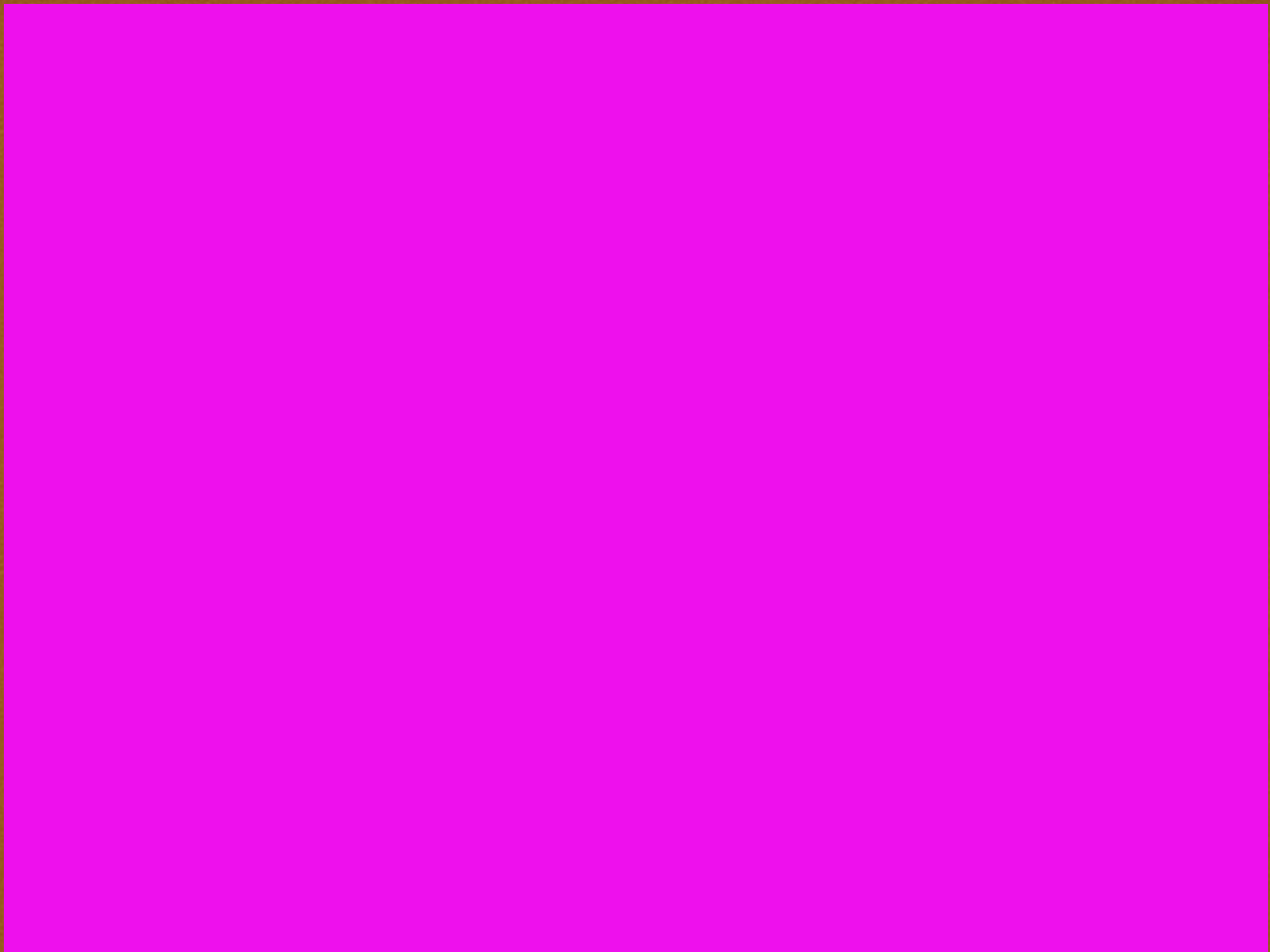
- ❖ Український – радянський композитор, який виявив талант до хорових композицій, в яких використовував поліфонію подібну до творчості Леонтовича.
- ❖ Це добре зрозуміти коли слухається колядку оброблення Козицького «*Ой коляда колядниця.*»

- «*«Ой коляда колядниця»*», П.Козицький,
Камерний хор Харківської обласної
філармонії

- ❖ Український – радянський композитор, який виявив талант до хорових композицій, в яких використовував поліфонію подібну до творчості Леонтовича.
- ❖ Музика Козицького ґрунтується на народно-пісенній творчості, пов'язаною із традиціями української музичної класики, які він переважно вписував у революційну радянську пісню чи композицію.
- ❖ Теж писав музику для театру *Березіль* та для кіно фільмів.

➤ *«Прелюдія №7», П. Козицький*

МИХАЙЛО ВЕРИЖІВСЬКИЙ (1896-1960)

- ❖ Вериківський був майстром великої музичної форми та композиції, і творив опери, симфонії та балет.
- ❖ Визначні твори переважно були на українські теми, як наприклад:

Опери: *«Сотник»*, *«Наймичка»* (обидві — на сюжети поем Тараса Шевченка), музична комедія *«Вій»*,

балет *«Пан Каньовський»*

Симфонічні твори: *«Дума про дівку-бранку Марусю Богуславку»*, *«Веснянки»*, *«Гнів слов'ян»*, *«Петро Конашевич-Сагайдачний»*

➤ *«Українська симфонія»*, М. Вериківський

- ❖ Між іншими композиціями, Вериківський часто писав пісні для дитячих хорів (близько 100), понад 40 пісень для хору, та около 100 обробок народних пісень.
- ❖ Часто теж писав музику для театрів «Березіль» та *Київського імені І. Франка*, *Харківського дитячого театру*, театральних вистав, кінофільмів «*Чорна хмара*» (1936), «*Назар Стодоля*» (1937), «*Кармелюк*» (1938), та інших.

Українська музика на західних землях України

- ❖ Композитори західних земель України теж швидко розвивали свої таланти в першій половині 20-ого століття.
- ❖ Хоча їхні обставини праці були значно легшими ніж для композиторів під царською та радянською владами, вони теж мусіли боротися за визнання української музики на світовому рівні.
- ❖ Між найвидатнішими були:

СТАНІСЛАВ ЛЮДКЕВИЧ

(1879-1979)

- ❖ Найважливіший композитор 20-го століття на західних землях України, Людкевич, подібно до Лисенка та українських композиторів кінця ХІХ-го століття, займався не лиш композицією, але теж був визначним музикознавцем, фольклористом, педагогом, яктакож і Доктором музикознавства.
- ❖ Людкевич теж написав багато статей про українську музику, які начисляють понад 1,200 сторінок.

- *«Гагілка (Янчик)»* народна пісня обр. С. Людкевича. Виконує хор дитячої школи мистецтв № 6, м. Києва.

- ❖ Знаний за велику кількість композицій в кожній ділянці музики – опери, симфонії, твори для хору, концерти для скрипки, концерти для фортепіано, сольові пісні, обробки народних пісень, та інші – Людкевич писав майстерно, талановито та експресивно, чим вславився по цілій Україні, як і на Заході.
- ❖ Особливо визначні Людкевича кантати на слова Шашкевича, Рильського, Франка та Шевченка.

Станіслав Людкевич. Кантата «Заповіт»

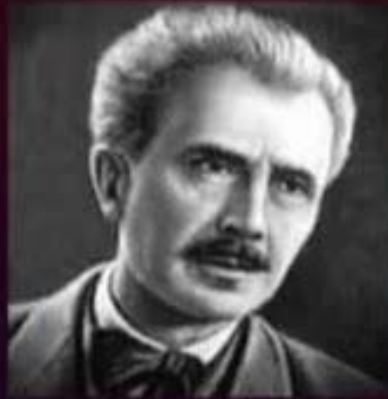
для мішаного хору,
солістів та оркестру на сл. Т. Шевченка
Вікторія Лук'янець – сопрано
Назар Пацишин – тенор
Академічна чоловіча хорова капела «Дударик»
(художній керівник, головний диригент Кацал Микола)
Академічний Галицький камерний хор
(художній керівник, головний диригент Яциняк Василь)
Хор студентів ЛДМУ ім. С. Людкевича
(керівник Долішній Василь)
Академічний симфонічний оркестр Львівської філармонії
Володимир Сивохін – диригент
Запис здійснено з концерту 9 березня 2014 р. в Концертному залі ім. С. Людкевича

➤ Кантата «Заповіт» Станіслав Людкевич.

- ❖ Його Кантата «*Кавказ*» до слів Шевченка поеми – це один із найвизначніших творів української музики.
- ❖ Написаний у чотирьох частинах для хору й оркестри, Людкевича «*Кавказ*» глибоко експресивний, повний драматичної сили, і за структурою та музикою модерний, повний дисонансу і динаміки.

S.Krushelnytska Opera House in Lviv, Ukraine

Stanislav Lyudkevych

*Symphony-Cantata for
Choir and Symphony Orchestra*

words by Taras Shevchenko

translated by Vera Rich

➤ Кантата «Кавказ», Станіслав Людкевич.

- ❖ Людкевич виступав за збереження українських традицій і в його музиці часто знаходяться народні мотиви, чи музичне зображення українського життя.
- ❖ Він теж виступав за шанобливе ставлення до видатних діячів українського народу - 1919 організував концерт ушанування пам'яті померлих композиторів.
- ❖ 1948 категорично відмовився осудити композитора Василя Барвінського якого арештовано за анти-радянську працю.

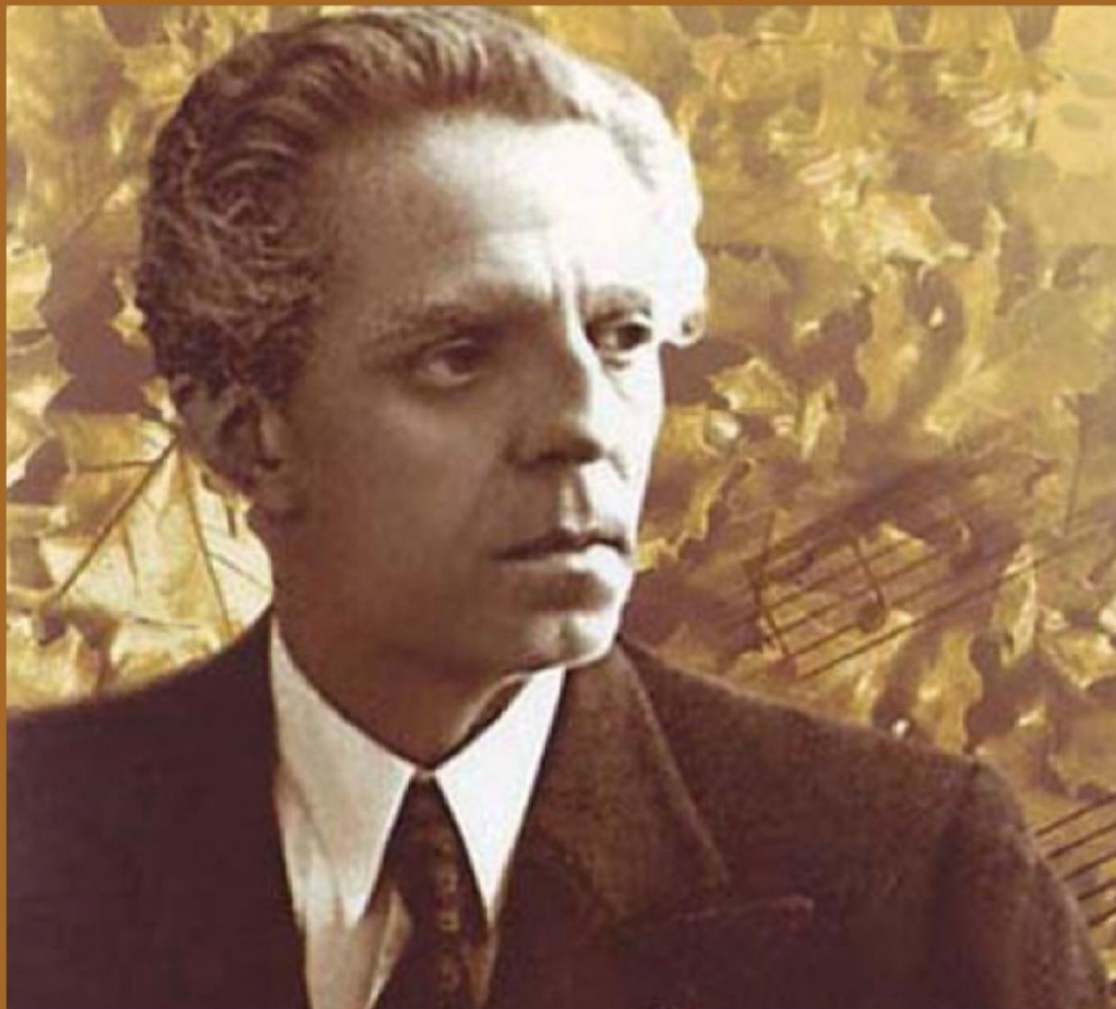

➤ «Український танок» 3 ч, С.Людкевич,
виконує Harmonia Nobile.

ВАСИЛЬ БАРВІНСЬКИЙ

(1888-1963)

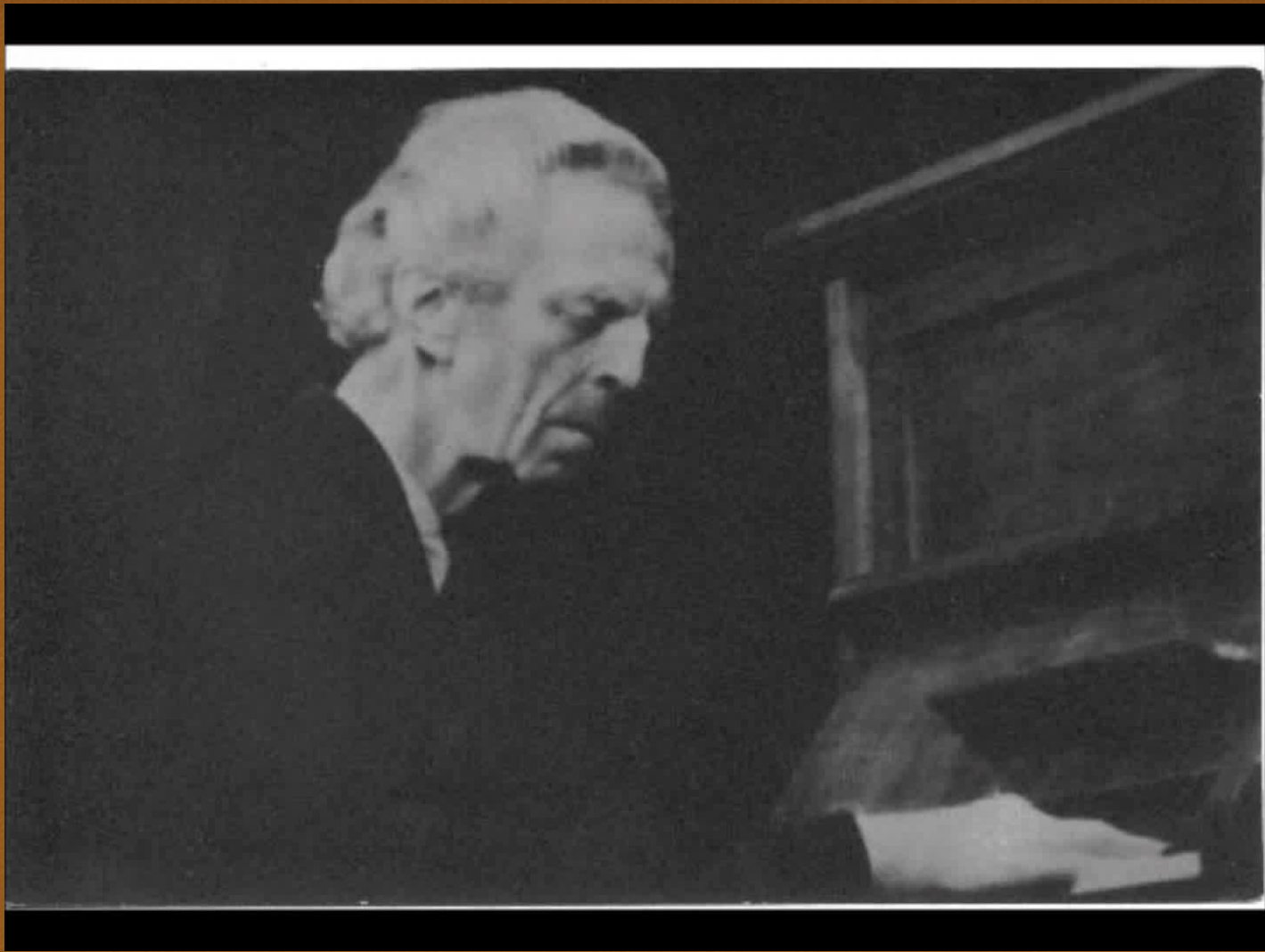
- ❖ Визначний представник української музичної культури ХХ століття, Василь Барвінський був український композитор, піаніст, музичний критик, педагог, диригент, та організатор музичного життя в Західній Україні.
- ❖ Барвінський у своїх багатьох композиціях для фортепіяна, хорів, оркестри, тріо, квартетів, камерних ансамблів, сольового голосу, скрипки, віолінчельо, часто вплітає народну музику в такий спосіб що вона звучить модерна, свіжа, нова...

- Струнний квартет «*Andante*»,
В.Барвінський.

- ❖ Багато із творчості Барвінського присв'ячено фортепіяній музиці для учнів музики, і між його збірками композицій, знаходяться обробки народних пісень, колядок та щедрівок, інтермедії, вальци, прлюдії та імпровізації на свої та народні теми.
- ❖ В 30-тих роках склав збірку 38 народних пісень, збірку колядок, та збірку 20 дитячих п'єс.

➤ *«Гумореска»*, Василь Барвінський,
виконує Марія Крушельницька.

- ❖ В 1948 році, комуністична влада арештувала Барвінського після звинувачення за анти-радянську пропаганду і буржуазні тенденції.
- ❖ Після арешту, НКВД його примусили підписати документ: «*Дозволяю знищити мої рукописи*», після чого майже всі його композиції були спалені на подвір'ї консерваторії.
- ❖ Барвінський відбув 10 років ув'язнення в Ґулаґу, а після визволення вневдовзі помер.

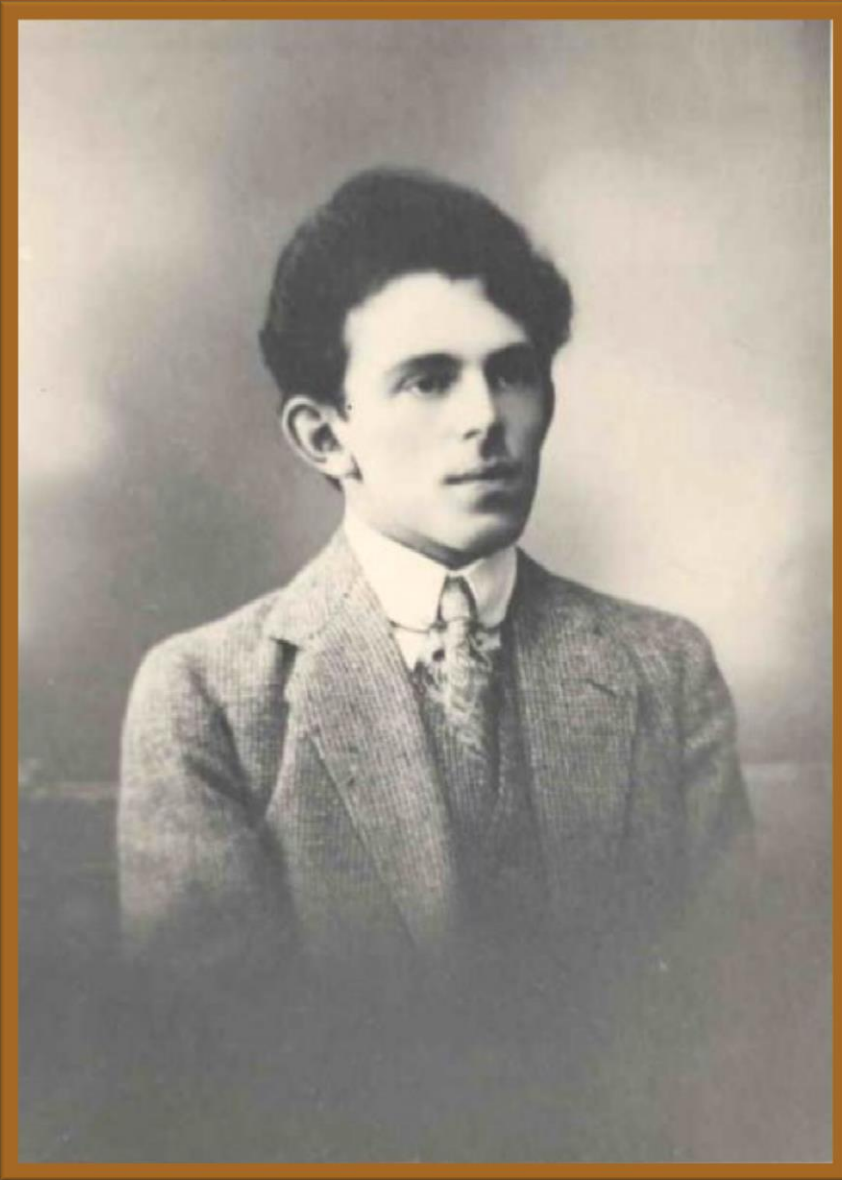

➤ *«Українська рапсодія»*, Василь Барвінський.

НЕСТОР НИЖАНКІВСЬКИЙ

(1893-1940)

- ❖ Подібний у стилі та музичному вихованні до Барвінського та Людкевича, Нестор Нижанківський особливо знаний за свої фортепіянні композиції.
- ❖ Крім фортепіянних композицій, Нижанківський теж знаний за сольоспіву, романси, хорові поеми, пісні на слова видатних українських поетів 20-го століття та творів для дітей.

➤ «Інтермеццо», Нестор Нижанківський,
виконує Соломія Свитка.

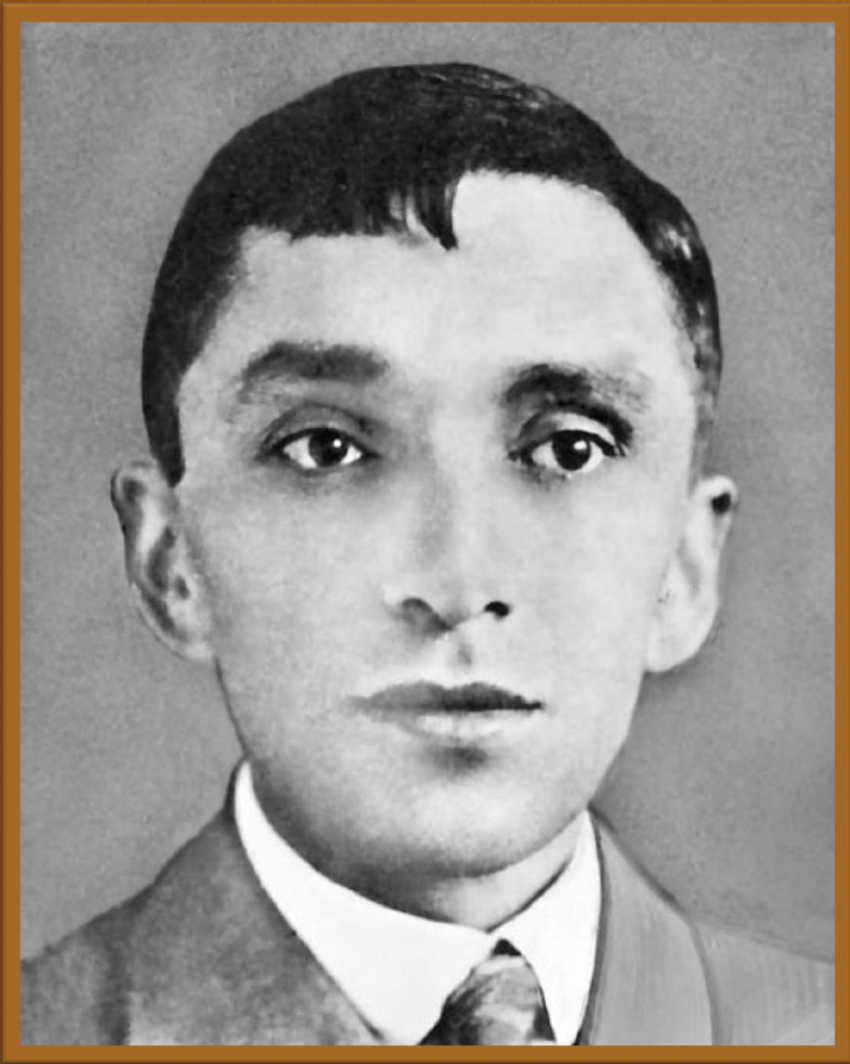
- ❖ Між улюбленими темами Нижанківського, народні пісні, колядки та щедрівки, яктакож і стрілецькі пісні написані підчас Першої Світової Війни вояками У.С.С. (Українських Січових Стрільців).

➤ *«Староукраїнська пісня»*, Нестор
Нижанківський.

БОРИС КУДРИК
(1893-1940)

- ❖ Український музикознавець, композитор, педагог, диригент, піаніст-імпрровізатор, майстерний акомпаніатор, музичний діяч та музичний критик, автор підручника з історії української музики - *«Огляд історії української церковної музики»*, написаний в 1937 р.
- ❖ Основні творчі сили Кудрик віддавав на створення української сонати: три сонати для фортепіано, три сонати для скрипки з фортепіано, а також інші камерні твори у сонатній формі (струнний квартет і фортепіанне тріо).

- ❖ Борис Кудрик — один із перших відомих музичних діячів України, котрий брав активну участь у роботі Львівського радіо - у 1935 р. він започаткував традицію концертів на хвилі радіо з участю мистців-інструменталістів.
- ❖ Аперштований у 1945-тім році, Кудрик засланий в Гулаг на 10 років суворого режиму, де загинув у 1950-тім році.

МИКОЛА КОЛЕССА (1904-2006)

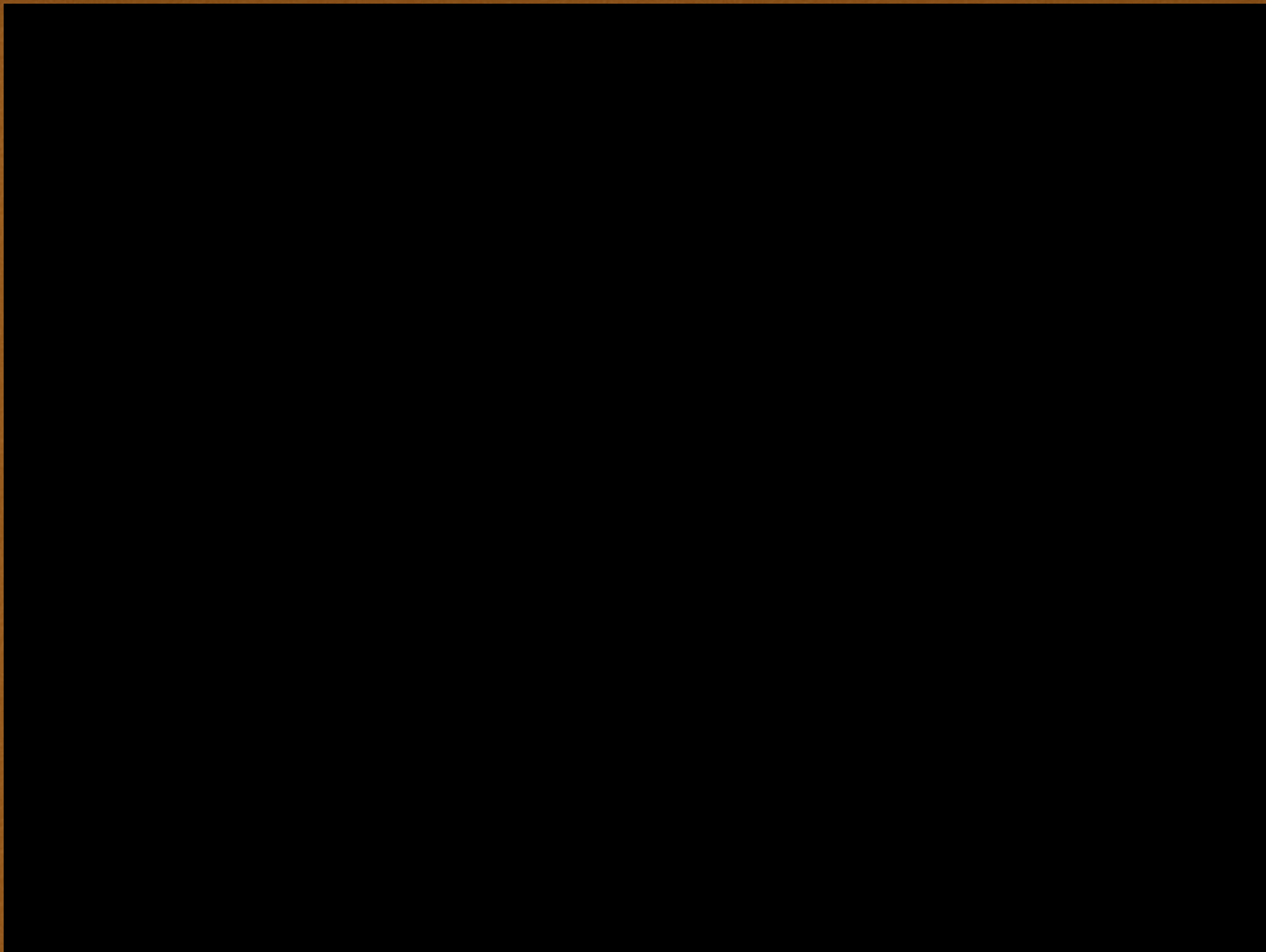

- ❖ Український композитор, диригент, педагог, та засновник української диригентської школи (яка випустила велику кількість світової слави диригентів).
- ❖ Як композитор, Колесса поєднував етос української музики (особливо музики Карпат – лемків та гуцулів), із модерними жанрами і стилями.
- ❖ Знаний за дві симфонії, фортепіянні та хорові твори, та суїти «*В горах*» і «*Українська суїта*».

➤ *«Коломийка No.1 »*, Микола Колесса.

- «*В горах No.1* », Микола Колесса,
виконує капела *Трембіта*.

ПІДГОТОВИВ МГС. АНДРІЙ ПЕРЕКЛІТА

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА
ТОВАРИСТВА
“РІДНА ШКОЛА”
В ДЕТРОЙТІ

2017 – всі права застережені